

Comitè d'Ètica Assistencial DIA MUNDIAL DE LA SALUT MENTAL

COMUNICAT

Per l'eliminació total de la vulneració dels drets dels pacients

El 10 d'octubre se celebra el **Dia Mundial de la Salut Mental**. Com és habitual, es realitzaran diversos actes protagonitzats per entitats i per l'administració pública, amb la triple finalitat de posar de relleu la problemàtica que comporta, reduir l'estigma que segueix mantenint-se i donar la veu —encara que sigui per un dia— als principals protagonistes i llurs famílies.

Enguany, a més, l'administració podrà explicar la dedicació que presta a la salut mental, amb la constitució recent del Pacte Nacional per la Salut Mental, que es **proposa garantir l'any 2030 tots els drets subscrits a la Convenció de les Nacions Unides** (ratificada per l'Estat espanyol l'any 2008): Benvinguda sigui aquesta nova mirada per part de l'administració.

No obstant, cal posar de manifest la crua i dura realitat: **Avui dia se segueix vulnerant els drets dels pacients**. Aquestes vulneracions poden ser perfectament evitades si es prenen les mesures pertinents. La voluntat d'afrontar veritablement aquest tema només pot anar acompanyada d'una prioritització adequada de despesa i de cultura assistencial.

Amb l'ànim de facilitar el camí que cal recórrer, el Comitè d'Ètica Assistencial (CEA) de la Fundació Congrés Català de Salut Mental, així com les entitats i persones que signen aquest comunicat, volem expressar:

1. El nostre **desacord amb la privació de llibertat de pacients amb trastorns mentals severos**. Cal rebutjar i combatre la idea establerta que, per rebre el tractament adequat, aquests pacients poden patir ingressos involuntaris en una unitat psiquiàtrica.
2. En els serveis d'atenció urgent, reclamem que els **espais siguin estructuralment concebuts per ser lloc d'acollida de la situació crítica o aguda**. Cal garantir les condicions de material i personal necessàries per facilitar l'atenció i escolta a fi que el pacient se senti acompanyat i comprès dins el seu patiment i trastorns psíquics. Amb aquestes mesures es pot arribar, de manera ordinària, a no fer necessaris els ingressos involuntaris ni les contencions mecàniques o d'altre caire.

3. Recordem que la ratificació de la Convenció de l'ONU per part de l'Estat espanyol compromet la **supressió de contencions mecàniques** (informe relatora Especial NU 24 juliol 2018 apart. 43, en l'apartat 44 s'explicita que els estats haurien de reconèixer aquestes pràctiques com tortures) i **de l'ingrés involuntari** (apart 41 del mateix informe i reiterat a l'apart. 64 de l'Informe Relatora Especial 2019), i obliga l'administració a potenciar i finançar **formes de tractament sense privació de llibertat** (Informe relatora Especial 11 gener 2019, apart. 64).

4. Reclamem **assistència psicològica a les urgències i a les sales dels centres hospitalaris** amb l'objectiu d'ajudar a fer més entenedora la situació de crisi soferta i facilitar que el propi pacient l'assumeixi de manera responsable. Aquest treball certament requereix més temps, però és condició per assolir la disminució total o quasi total de l'ingrés involuntari, així com també la disminució de tractament farmacològic.

5. Recordem el **caràcter excepcional de la intervenció dels cossos policials** en els trasllats als centres d'urgències. Aquestes actuacions hauran de ser novament protocol·litzades i s'hauran de realitzar sempre per personal format adequadament, amb prohibició estricta i expressa de les anomenades '*pistoles Tasser*'.

6. Reclamem el **dret dels pacients a usar la llengua pròpia** en qualsevol acte clínic; aquesta demanda té més sentit encara en una situació crítica psicològica. Recordem que l'administració ha de vetllar pels drets lingüístics de la població atesa, així com promoure les competències culturals i la perspectiva de gènere.

7. Reclamem un **reforç dels dispositius d'atenció en Salut Mental** (no només administració de medicació) **en el propi medi i entorn dels afectats**, especialment si es tracta **d'infants i adolescents i llurs famílies**. També és de vital importància assegurar la **continuitat assistencial** del pacient en totes les etapes del procés vital i de l'evolució del seu trastorn, incloent-hi les assistències domiciliàries, places residencials, pisos tutelats, etc. Molt especialment, **augmentar les dotacions d'atenció a domicili** per tal d'abordar les dificultats del pacient en el seu propi entorn i evitar les necessitats de l'ingrés involuntari.

8. Reclamem que es propiciï la **formació dels professionals** (MIR, PIR, EIR) amb el propòsit d'enfocar la seva capacitat a una visió holística del pacient i des de la perspectiva de la defensa dels seus drets.

Per una atenció en salut mental basada en els estàndards europeus, efectiva i respectuosa, combatem la vulneració dels drets dels pacients.

Comunicat impulsat pel Comitè d'Ètica Assistencial de la Fundació Congrés Català de Salut Mental: Silvia Ventura (Presidenta), Joan Badia (Secretari), Alicia Roig, Àngel Martínez, Asun Pié, Esther Francisco, Fernando Vidal, Jordi Marfà, Judith Martín, Marta Consuegra, Mercedes Serrano, Montse Hierro.

Barcelona, 10 d'octubre de 2022